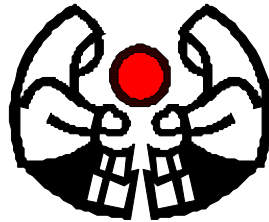

”NYE VEJE”

Konference om omsorgen for børn og unge,
Sisimiut, juni 2000

Rapport

Indholdsfortegnelse:

Forord og Indledning

Status over børn og unges vilkår i dagens Grønland

”Status over børn og unges situation i dagens Grønland”
Af landsstyremedlem Jørgen Wæver Johansen

”Samspillet mellem det politiske og det faglige niveau på børne- og unge området”
Af formand for Landstinget Socialudvalg Asii Chemnitz Narup

”Vore børn i kommunen ”
- *Vi skal lære børnene at elske livet i en verden, der ikke bliver bedre*
Af borgmester Ane Hansen, Aasiaat

”Grønlands børn - landets fremtid”
- *Socialreformkommissionens anbefalinger på børn- og ungeområdet*
Af landstingsmedlem Ruth Heilmann, formand for Socialreformkommissionen

Fra risikobørn til mønsterbrydere

”Fra risikobørn til mønsterbrydere ”
Af seniorforsker Else Christensen, Socialforskningsinstituttet, København

Gruppearbejde den 2.juni
Referater fra gruppearbejdet

Plenum

Barrierer og nye veje i omsorgen

”Børnenes kultur – kulturens børn”

- *Kulturel identitet som ressource eller barriere*

Af lektor Jette Eistrup, Ilisimatusarfik, Institut for Kultur & Samfundshistorie

”Forebygger forebyggelse”

- *Et forsøg på at definere forebyggelse i praksis*

Af studerende Dorthe K. Olsen, Ilisimatusarfik, Institut for Kultur & Samfundshistorie

”Indre barrierer, menneskelige og professionelle”

Af klinisk psykolog Conni Gregersen, Direktoratet for Sociale Anliggender og Arbejdsmarked

Workshops:

1. Aktuelle tiltag i bygden Sarfannguit og Projekt “Peqqik 2000”. Af byggerådsformand Ludvig Sakæussen og viceborgmester Gudmand Jensen
2. Målsætninger og muligheder i daginstitutionen. Af daginstitutionsmedarbejder Katrine L.Lennert, Sisimiut og daginstitutionsleder Sofie Poulsen, Nanortalik
3. Formålet med børneprojekter, herunder væresteder for børn. Af sekretariatschef Vibeke Rytter, FGB & leder af Amarngivat Susanne Mejer, Tasiilaq
4. Observations- og behandlingsbørnehjemmet Meeqqat Illuat. Af forstander Torben Alne, Nuuk
5. Nye pædagogiske veje. Af forstander Ann Andreassen, Børnehjemmet, Uummannaq
6. Qasapermiut. Af forstander Anthon Berthelsen, Sisimiut

Flere nye veje – børn og unge politikken fremover

”Børn i en verden under stadig forandring”

- *Nye opgaver også for skolen og sundhedsvæsenet*

Af Inge Lynge, formand for Foreningen Grønlandske Børn

”Atuarfitsialak: Social og emotionel læring”

- *Vital trivselsfaktor i skolens hverdag*

Af landsstyremedlem Lise Skifte Lennert

”Trin for trin”

- *Et program til træning af social kompetence for børnehaver og skoleklasser*

Af konsulent Lone Hindby Borg, Inerisaavik

”Forældreuddannelsen Paarinninga”

Af koordinator Agnes Johnsen.

“Sundhedsvæsenets indsats for børn og unge”

Af landsstyremedlem Alfred Jakobsen

”Status og visioner i forebyggelsesarbejdet”

Af Ânise Svane Johansen, formand for Det Forebyggelsespolitiske Råd

Hvad skal der til for at vende udviklingen ?

Referater fra temagrupperne

1. Kommunal børn og unge politik
2. Frivilligt socialt arbejde
3. Sociallovgivningen inden for børn- og ungeområdet
4. Daginstitutionerne
5. Døgninstitutionerne
6. Hjælp til socialt belastede familier
7. Videnscenter/barndomsforskning

Plenumdebat

Afslutningstaler:

Af Inge Lynge, Foreningen Grønlandske Børn og
landsstyremedlem Jørgen Wæver Johansen)

Liste over deltagerne

Kolofon

FORORD

”Nye veje i omsorgen for børn og unge” var temaet for konferencen i Sisimiut, som blev afviklet i dagene den 2.-4. juni 2000.

I erkendelse af, at alt for mange børn og unge i Grønland - af forskellige årsager ikke får dækket deres basale behov i opvæksten, har fagfolk, politikere, forældre og frivillige socialarbejdere brugt dagene i Sisimiut på at udveksle viden og drøfte kendte og nye veje i arbejdet med børn og unge.

Konferencen handlede om at udveksle viden, samle viden og ikke mindst samle nye kræfter til det videre arbejde. Viden, ressourcer og fornyet indsats er absolut nødvendige og uundværlige redskaber for os alle i samfundet; redskaber, der kan hjælpe os med at skabe et godt grundlag for nye og brugbare tiltag til fordel for vort lands børn og unge - vores fremtid.

Konferencen er en markering af Grønlands Børneår 2000 og samtidig en markering af 75 års jubilæet for Foreningen Grønlandske Børn i 1999.

Det er vores håb, at denne rapport om emner, diskussioner og resultater fra konferencen vil give fornyet inspiration, mod, vilje og styrke til at fortsætte indsatsen for, at alle børn må have et godt liv, at omsorg i opvæksten skal være grundvilkår for alle børn og unge i vort store land.

Hjertelig tak for dagene i Sisimiut !

Jørgen Wæver Johansen
Landsstyremedlem
for Sociale Anliggender og Arbejdsmarked

Inge Lyng
Formand
for Foreningen Grønlandske Børn

INDLEDNING

Formålet med konferencen i Sisimiut, der blev afholdt i begyndelsen af juni måned i år, var at sætte fokus på børns vilkår og drøfte veje til en fornyet indsats.

Her mødtes mennesker, der professionelt beskæftiger sig med børn og unge i Grønland, repræsentanter for frivilligt socialt arbejde, forældre og politikere.

Landsstyremedlem for Sociale Anliggender og Arbejdsmarked Jørgen Wæver Johansen var personligt meget glad for alle de børn, som så flot bød konferencedeltagerne velkommen til Sisimiut by på førstedagen og sender hermed de bedste hilsener til alle børnene og folkene bag dette vidunderlige arrangement, som har glædet samtlige deltagere.

- Der har under denne konference været mange oplæg fra et bredt spekter af personer med viden om børn og unge og området. Vi har endvidere haft både arbejdsgrupper, workshops og temagrupper. Vi er mættet med viden og har hentet inspiration gennem udvekslingen af erfaringer og synspunkter i konstruktiv dialog med hinanden, sagde Jørgen Wæver Johansen ved konferencens afslutning.

Vort land er et børnerigt land. Der er i alt over 17.000 personer under 18 år, hvilket svarer til 31 procent af befolkningen. Mange børn trives og har en god og tryk barndom, og børn har krav på og ret til særlig omsorg og beskyttelse fra forældrene. Imidlertid udsættes en gruppe børn for dårlige vilkår for et godt liv, fordi de bliver udsat for omsorgssvigt af forskellig slags, og der er et højt antal selvmord blandt unge. Det er fokus og omsorg for denne gruppe, som konferencen har taget sit udgangspunkt i.

- Håb, engagement, viden, planlægning, stædighed og vedholdenhed er væsentlige ingredienser i alt godt socialt arbejde, lød ordene fra seniorforsker og psykolog Else Christensen, der har beskæftiget sig med børn med vanskelige problemer i sit professionelle arbejde gennem de sidste 20 år.

Disse ingredienser er værdifulde at have i erindringen for at finde det nødvendige vendepunkt i omsorgen for børn og unge. Status over børn og unges situation i dagens Grønland viser nemlig, at mange familiers indre anliggender har brug for den hjælp, som et medmenneske, en instans og et samfund kan yde.

De tre dage i Sisimiut viste på godt og ondt, at bestræbelserne for at opnå det nødvendige vendepunkt i omsorgen for børn og unge, kræver ordenes forløsning. Det kræver målsætninger. Det kræver indsigt og viden. Det kræver i den grad mod til at træde ud på nye veje og tænke utraditionelt, om man er det enkelte menneske eller en del af et system. Det kræver også, at mange af os i det grønlandske samfund tager bindene væk fra øjnene og begynder at handle ud fra barnets tarv.

- Alt for mange børn går sultne i seng, er vidner til vold og psykiske overgreb, er nødt til at påtage sig ansvaret for at opdrage sig selv og hinanden. Alt for mange børn overlades til en hverdag, hvor det er svært at få øje på, hvilke normer og værdier der gælder i relationer mennesker imellem. Det skaber forvirring og utrykthed.

Disse ord kommer fra formanden for Landstingets socialudvalg, Asii Chemnitz Narup, som i sit eget professionelle arbejde som socialrådgiver gennem de sidste 20 år, har været vidne til mange børn og unges ulykkelige og tragiske opvækst. Og hun har en vision:

- Vi skal væve et tæppe - dét tæppe, der skal danne grundlaget for børns liv i Grønland og samtidig være det skjold, der beskytter vore børn mod fysiske og psykiske overgreb, og som forsvarer børnene i forhold til deres rettigheder. Dét tæppe skal blive lige så farverig som den grønlandske natur og alverdens folkeslag, afspejle vore kulturelle rødder og danne konturer-ne til vævningen fra vores forskellige udkigsposter. Vi må alle bidrage til vævningen fra vores forskellige udkigsposter.

Omsorgssvigtede børn, risikobørn, mønsterbrydere, ønskebørn, fremtidens børn og kulturens børn. Ja, kært barn har som sagt mange navne.

Men hvad skal der egentligt til for, at man kan have det godt og føle sig sund og rask? Formanden for Foreningen Grønlandske Børn, overlæge Inge Lynge, har et enkelt og klart svar på dette spørgsmål: Man skal opleve sammenhæng i tilværelsen. Hendes budskab er, at det er yderst vigtigt at finde frem til og værne om de ressourcer, der findes i samfundet og udnytte erfaringer, der allerede er gjort rundt omkring.

- Det kan ikke altid være i magsvejr, men selv under de mest turbulente forhold kan det lykkes at få skabt en lille bræmme af ro, og dermed blive i stand til at holde kursen - navigere i kaos.

Det budskab, Inge Lynge kom med på konferencen, er vigtigt at tage til sig, om man er forældre, fagfolk, politiker eller almindelig borger i dette samfund.

Det er nemlig yderst vigtigt for os alle sammen at huske på, at der er kræfter i samfundet, som allerede er i gang og gør deres bedste for at skabe det bedste fundament i omsorgssvigtede børn og unges opvækst rundt omkring i landet. Det er både en inspirerende og prisværdig indsats, der gøres eksempelvis i børnehjemmet i Uummannaq, Meeqqat Illuat i Nuuk og Qasapermiut i Sisimiut. Og flere kommuner har igangsat børnecentre, væresteder for børn og andre initiativer, som lokalt er nye veje til at skabe de bedst mulige opvækstvilkår for børnene og de unge.

Disse gode eksempler og initiativer, der allerede er i gang, giver os optimisme og gå-på-mod, giver os en lille bræmme af ro midt i det kaos, vi alle sammen oplever mere eller mindre, når det handler om de problemer, vi møder i vort samfund og nære omgivelser. Problemer der giver mange af os en inderlig smerte, mismod og magtesløshed.

En fornyet indsats kræver nemlig ind imellem en oplevelse af succes og inspiration til at komme videre i arbejdet. Et skub der giver styrke, mod og lyst til at fortsætte.

- Mennesker gør deres bedste. Det er svært at tro, når man ser, hvor destruktive og selvdestruktive de kan finde på at være. Men deres adfærd er udtryk for deres evne til at mestre en given situation på et givet tidspunkt. Vi må betragte deres destruktive og selvdestruktive adfærd som en overlevelsesstrategi i en i øvrigt umulig situation. Så i stedet for at fordømme

menneskers ”forkerte opførelse” kan vi prøve at undersøge, hvad der får dem til at gøre det, de gør.

Dette råd kommer fra klinisk psykolog Conni Gregersen, og er værd at erindre i det videre arbejde, fordi det handler om at gøre ord til handling. Det handler om at bruge sin viden fornuftigt og det handler om at være bevidst om det arbejde, man udfører.

- *Forebygger forebyggelse?* lød spørgsmålet fra studerende på Ilisimatusarfik, Dorthe Olsen.

Dorthe Olsens budskab var, at, for at forebyggende indsatser kan lykkes, er det ikke tilstrækkeligt, at det offentlige tager initiativer, familierne må inddrages og være aktive.

- *Barndommen er ikke en livsperiode, der blot skal overstås for, at man hurtigt kan blive voksen. Nej, barndommen er selve fundamentet for et godt liv,* sagde borgmester Ane Hansen fra Aasiaat.

Hvad skal der til for at vende udviklingen? Dette spørgsmål blev drøftet grundigt under konferencen i forskellige grupper og interessen var stor.

- *Jeg mener, at konferencen tydeligt og konkret markerer, at vi må have mere viden og forskning. Vi må have overordnede politiske målsætninger. Vi må forøge de mange konkrete indsatser. Dette arbejde vil forløbe over flere år. Et ordsprog siger, at Rom ikke blev bygget på en dag, og det skal vi huske, når den sure hverdag vender tilbage. Jeg mener dog, at vi er på rette vej. Det er jeg helt sikker på,* var landsstyremedlem Jørgen Wæver Johansens konklusion, da han tog afsked med konferencedeltagerne.

Målsætninger bliver til en realitet, når man arbejder for dem. Det er den realitet, som Aasiaat Kommune viser i deres indsats for den yngre generation og som mange andre kommuner rundt omkring kan lære meget af. Det er indsatsen nu og fremover - lokalt som centralt - politisk som socialt - som vil være det altafgørende.

Det er vores håb, at denne rapport med emner, debat og resultater fra konferencen vil give inspiration, indsigt og styrke i indsatsen for den opvoksende generation. Gid den vil blive et godt redskab i debatten, i samfundslivet og i det videre arbejde for børn og unge og deres forældre, nu og i fremtiden. Gid den vil blive én af ingredienserne for en fornyet indsats i omsorgen for børn og unge.

En hjertelig tak til alle, som har gjort konferencen mulig - det være sig planlæggere, arrangører, konsulenter, penge-donorer og alle deltagere. Også en hjertelig tak til børnene i Sisimiut og Itilleq, Sisimiut Kommune og Knud Rasmussens Højskole i Sisimiut.